

Dievo žmogau, <...> vykis teisumą, maldingumą, tikėjimą, meilę, ištvermę, romumą. /1Tim 6,11/

2010 m. lapkritis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 7 (103)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

Antrasis Dievo įsakymas Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas yra aukštai danguje... nesilenksi jiems ir jų negarbinsi... (Iš 20,4)

Kunigo Raimondo Stankevičiaus pamokslas

Mieli broliai, mielos sesės, brangūs bendratikiai, parapijiečiai ir Dievą mylintys artimieji. Džiaugiuosi, kad iš Dievo malonės vėl galiu čia stovėti, skelbti Dievo Žodį, garbinti Dangiškaįjį Tėvą ir kartu dėkoti mūsų Viešpačiui.

Tačiau neužtenka tik dėkoti, džiaugtis, garbinti ir skelbti Viešpaties Žodį, nors tai ir be galo svarbu. Jokūbo laiške skaitome pamokymą: **Būkite žodžio vykdytojai, o ne vien klausytojai.** Neužtenka vien tik skelbti Žodį, privaloma Jį vykdyti. Visą Dievo Žodį, kuris yra apreikštas žmonėms ir surašytas Biblijoje. Negalime Jo iškraipyti, pritaikyti kaip patogiau, kažko nutylėti ar papildyti. Dievo Žodis yra visiems privalomas įstatymas.

Mes gerai žinome dešimt Dievo įsakymų, šiandien norėčiau priminti Senojo Testamento skaitinį – vieną iš Dešimties įsakymų:

Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas yra aukštai danguje, čia, žemėje, ir vandenyse po žeme. Nesilenksi jiems ir negarbinsi jų, nes aš, VIEŠPATS, tavo Dievas, esu pavydulingas Dievas, skiriantis bausmę vaikams už tėvų kaltę iki trečios ir ketvirtos kartos tų, kurie mane atmeta, bet rodantis ištikimą meilę iki tūkstantosios kartos tiems, kurie mane myli ir laikosi mano įsakymų. (Iš 20, 4-6)

Ypač mums, reformatams, labai gerai žinomas šis – antrasis Dievo įsakymas. Ar šis įsakymas svarbesnis už kitus devynis?.. Tikrai ne. Tačiau ar ši Viešpaties įsakymą galime primiršti ar ignoruoti? Jeigu norime būti Dievo Žodžio vykdytojais, ne tik klausytojais, skaitytojais ar skelbėjais – jokių būdu negalime ignoruoti, pamiršti ar dėl mandagumo, tolerancijos, pagarbos kitiems, kitaip tikintiems – nutylėti tai, kas iš tikrųjų yra tiesa. Tai, kas užrašyta Rašte. Taip kalbėdamas, gal būt, būsiu išvadintas fundamentalistu, tačiau kas yra svarbiau: tiesa ar pigus mandagumas, dirbtinė tolerancija?

Kalbant apie antrąjį Dievo įsakymą negaliu nepaklausti: **Ką reiškia**

stambeldystė? Prieš stulpą keliaklupsčiaujantys laukiniai? Statulos žiauriais veidais induistų šventyklose? Siautulingas Baalo pranašų šokis aplink Elijo pastatytą aukurą? Visiškai akivaizdu ir aišku, kad tai atviros stambeldystės išraiška. Mums ir daugeliui tai aišku ir tai nėra taip pavojinga. Žymiai pavojingesnė paslėpta stambeldystė.

Jeigu antrąjį Dievo įsakymą išimtume iš konteksto ir skaitytume, nežiūrėdami kitų, atskirai, galima būtų suprasti, jog kalbama ne apie Jahvę – žydų Dievą arba krikščionių Dievą Tėvą, bet apie kitas pagoniškas, nereikšmingas dievybes ar dievukus. Gal būt, tada net nereikėtų į tai kreipti dėmesio.

Kuratorių Jono ir Martyno Yčų pagerbimas gimtinėje Šimpeliškių kaime

Tačiau visi dešimt Dievo įsakymų suskirstyti į dvi dalis: pirmoji dalis – keturi įsakymai moko, kaip turime elgtis su Dievu, likusieji šeši – apie žmogų, o tiksliau apie savo artimą. Taigi, antrasis Dievo įsakymas, lygiai taip pat kaip pirmas, trečias ar ketvirtas, kalba apie Dievą ir kaip mes turime su Juo elgtis! Ir sako, kad **stambeldystė yra ne vien tik netikrų dievų garbinimas, bet taip pat tikrojo Dievo garbinimas per vaizdinius.**

Taigi, mieli krikščionys, garbindami Dievą neturime naudoti jokio įvaizdžio ar regimojo objekto, kuris yra suprantamas kaip Trejybės Dievas ar bet kuris Trejybės Asmuo. Šis, antrasis Viešpaties įsakymas nurodo ne **KA** garbinti ar **KO** negarbinti, bet nurodo **KAIP** garbinti ir įsako, kad nei skulptūros, nei paveikslai neturi būti naudojami Dievo garbinimui.

Manau šioms mintims savo širdyse ne visi pritaria, gal būt, – netgi ne visi reformatai... Gal būt, kažkas pasakytų, kad šis įsakymas, šis draudimas nėra jau toks svarbus ir reikšmingas. Daugelis, iš mandagumo kitaip mąstančiam, pasakys, kad nėra didelės žalos, jei aplink garbintoją yra paveikslų ir skulptūrų, padedančių pakelti širdį arčiau Dievo.

Deja, mes pripratę sakyti, kad tai žmogaus skonio, pripratimo, tradicijos reikalas. Daugelis sako, kad, žiūrėdami į tuos objektus, gali geriau sutelkti savo mintis į Kristų ir taip lengviau melstis. Ar reikia apie tai kalbėti, jei iš tiesų žmonėms geriau garbinti Viešpatį, melstis, matant prieš akis ant kryžiaus Nukryžiuotąjį!?

Deja, ir nesutikdami su tuo, mes kartais nutylime ar suglumę pripažįstame, jog antrasis Dievo įsakymas taikomas tik tada, kai atvaizdai yra pagoniški, amoralūs ir žeminantys Dievą...

Tačiau Dievas aiškiai ir kategoriškai pasako ir netgi įsakymo žodžių tvarka neduoda pagrindo tokiam ribotam aiškinimui: **Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslu, panašaus į tai, kas yra aukštai danguje <...>** (Iš 20, 4). Kategoriškas Viešpaties pareiškimas, draudimas, įsakymas. Viskas. Atrodo nieko daugiau ne-

reikia aiškinti. Tačiau vis vien lieka abejonė šio įsakymo svarbumu. O Dievas ir tai apgalvojo, Dievas dar prieš sukurdamas žmoniją žinojo jos abejones, nuopuolį, nuodėmingumą ir priešišumą. Ir antrajame įsakyme, nors rodos paklusniam ir dievobaimingam krikščioniui turėtų užtekti „**Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslu**“, Dievas jį praplėtė, paaiškino. Dievas duodamas šį įsakymą numatė tuos abejojančius ir ieškančius netgi Dievo įstatyme patogesnių nišų nusidėjėlius, todėl pridėjo ir tolesnį aiškinimą: **Jiems nesilenksi ir jų negarbinsi...** (Iš 20, 5a), taip pat už nepaklusimą įsakymui ir sankcijas įrašė. Viešpats numato sankcijas, nes Viešpats myli savo kūrinčius, ir nori, kad Jo kūriniai eitų teisingu keliu. Todėl turime paklusti Jam. Garbinti ir melsti Jo vedimo.

Neseniai ligoninės palatoje teko ilgai ir aršiai diskutuoti su pagyvenusiu vyru apie tai, ar yra Dievas. Ir, kaip įprasta, buvau apkaltintas aš ir, aišku, Dievas tuo, kad pasaulyje vyksta daug neteisybės, kad jis niekada nematė Dievo, nejautė ir nepastebėjo Viešpaties veikimo ir, galų gale, jam Viešpats nieko gero nėra padaręs. Tačiau, kai paklausiau, ar jis bent kartą nuoširdžiai kalbėjo su Dievu, ar prašė Dievo pagalbos, ar maldoje išsakė savo abejones Dievui, mano oponentas nutilo ir nieko neatsakė.

Taigi, turime paklusti Viešpačiui visame kame Jis liepia, įsako ar nurodo, turime paklusti ir antrajam Viešpaties įsakymui, kaip bebūtume kritikuojami „daugumos“, pasaulio autoritetų ar save laikančių teisuoliais.

Didysis teologas, Bažnyčios tėvas Jonas Kalvinas rašė: **visame Pasaulyje negalima atrasti to, kas būtų kaip tikras Dievo paveikslas; taigi, ...Jo šlovė suteršta, ir Jo tiesa sugadinta melu, kai Jis mums pristatomas matomu pavidalu... Todėl mėginti vaizduoti Dievą yra nepagarba Jam; nes taip iškraipydami klastojame Jo didybę, ir Jis pateikiamas kitoks, nei iš tikrųjų yra.**

Atvaizdai, kokie jie bebūtų tikroviški, klaidina ir iškraipo mintis apie Jį. Daugeliui Nukryžiuotojo

atvaizdas sukelia mintis apie baisią, kūnišką Kristaus kančią, tai padeda žmonėms maldoje suprasti kenčiantį gyvąjį Kristų, tačiau tik tiek. Deja, šis vaizdinys dažną besimeldžiantį žmogų atriboja nuo dvasinio Kristaus kančios aspekto ir tai trukdo pažinti prisikėlusį Gelbėtoją.

Šv. Rašto mokymas, biblijinė mintis yra ta, kad Dievo Žodį reikia GIRDĖTI, bet ne „matyti“. Iš Dievo išeinantis žodis yra kaip Dvasia. Ką Viešpats pasako, tai ir įvyksta. Viešpaties Žodis suprantamas širdimi, bet ne akimis, yra gyvenimo duona - kasdieninė dvasinė duona. **Žmogus gyvas ne vien duona, bet gyvena kiekvienu žodžiu, išeinančiu iš VIEŠPATIES lūpų.** (Išt 8,3).

Viduramžiais dauguma žmonių nemokėjo skaityti ir Evangelija buvo skelbiama tik žodžiu. Tačiau, kad geriau įsigilinti, įtvirtinti kiekvieno žmogaus prote ir širdyje, reikėjo piešinių – toks buvo evangelijos skelbimas ir aiškinimas. Tačiau ilgai, nors žmogus ir tapo skaitantis, tačiau paveikslai nedingo – atvirksčiai, jie tapo vis išraiškingesni ir svarbesni, jie pasidarė netgi svarbesni už Dievo Žodžio klausymą, Jo valios ieškojimą, Įsakymų vykdymą. Kiekvienas paveikslas ar statula, kokie genialūs jie bebūtų, yra baigtiniai ir tik menki žmogaus žodžio atšvaitai.

Mes galime surasti labai daug pavyzdžių, ir netgi tikriausiai visi šie pavyzdžiai apie atvaizdus rodo, jog jie iškraipo Dievo tiesą žmonių mintyse. Taigi, skelbdami Dievo Žodį, dėkodami Viešpačiui už Jo nuostabių darbų, Jo dovanas ir šventą Jo Žodį – kasdienę dvasinę duoną, niekada nepamirškime, jog turime besąlygiškai paklusti Jam – mūsų dangiškajam Tėvui, vykdyti Jo norus, Jo Įsakymus, ir vykdyti ne kaip mums patogų, bet kaip Jis – Trejybinis Dievas liepia, nori ir įsako: „**Tad eikite ir padarykite mano mokiniams visų tautų žmones, krikštydami juos vardu Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos**“. (Mt 28, 19) Amen.

XVI a. LDK žymiausias reformatų ideologas, rašytojas, humanistas, publicistas Andrius Volanas

Tampa tradicija, kad kartą metuose iš Vokietijos į Lietuvą Reformacijos draugijos ir Mokslų akademijos kvietimu skaityti paskaitos atvyksta LERB kunigas, teologijos daktaras Kęstutis Daugirdas. Jis yra labai užsiėmęs, dėsto Bažnyčios istoriją Johano Gutenbergo universitete, Mainzo mieste, dirba mokslinį darbą, todėl kiekvienas atvykimas yra dovana Vilniaus visuomenei ir reformatų bendruomenei. Šių metų spalio 28 d. prof. dr. Kęstutis Daugirdas Mokslų akademijos Mažojoje salėje Reformacijos dienos proga skaitė pranešimą „Europinė reformatų identiteto dimensija A. Volano veikaluose“. Andriaus Volano tema prof. K. Daugirdas yra apsigynęs daktaro disertaciją, už kurią 2009 metais Vokietijos Reformuoto protestantizmo istorijos draugijos (Gesellschaft für die Geschichte des reformierten Protestantismus) buvo apdovanotas žinomo Bonos universiteto bažnyčios istorijos profesoriaus J. F. Gerhard Goeters vardo premija.

Prof. kun. K. Daugirdas ir prof. S. Kregždė

Lietuvos Mokslų akademijos Mažojoje salėje spalio 28 d. vakarą – minėjimą pradėjo Lietuvos mokslų akademijos Mokslininkų rūmų direktorė Aldona Daučiūnienė. Susirinkusius vilniečius Reformacijos dienos proga pasveikino Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas habil. dr. Sigitas Kregždė. Jis priminė, kad LRIK draugija jau aštuonioliktą kartą pakviečia Vilniaus inteligentiją, mokslo žmones į renginį, skirtą paminėti Reformacijos istorijos pradžią, kai 1917 m. spalio 31 d. Vokietijoje, Vitenberge, augustinų vienuolis Martynas Liuteris paskelbė savo garsiąsias 95 tezes.

Šių metų susitikimas buvo skirtas prisiminti Andrių Volaną – XVI a. Lietuvos reformatų ideologą, rašytoją, humanistą, publicistą, Mikalojaus Radvilos

Juodojo sekretorių Jo 400-ųjų mirties metinių proga.

Susirinkusiuosius giesme pasveikino Vilniaus reformatų choras „Giesmė“, vadovaujamas choro vadovės Janinos Pamarnackienės, pateikęs staigmeną – Reformacijos dienai išmoko ir pagiedojo 5 dalis iš šiuolaikinio vokiečių kompozitoriaus Gustavo Gunsenheimerio kantatos – choralo, parašyto solistei (Austėja Nakienė), chorui ir vargonams pagal Martyno Liuterio giesmę „Tvirčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas“, vargonų partiją pianinu paskambino Birutė Šernaitė.

Pranešimą „Europinė reformatų identiteto dimensija A. Volano veikaluose“ dr. Kęstutis Daugirdas pradėjo teiginiu, kad Reformacija – tai ne tik M. Liuteris, Melanchtonas, kuriais daugiausia remiasi liuteronai. Reformatai neakcen-

tuoja nė vieno teologo, o remiasi universaliais, europine savastimi.

Pranešime prelegentas palietė XVI a. II pusės Lietuvos reformatų konfesijos vystymąsi, jos būdingus bruožus, kaip ją įsivaizdavo vienas didžiausių LDK reformatų ideologų, prieš 400 metų miręs Andrius Volanas.

Prof. K. Daugirdas trumpai priminė A. Volano biografiją.

■
Andriaus Volano (lot. Andreas Volanus, lenk. Andrzej Wolan) tiksli gimimo data nėra žinoma, manoma, kad gimė apie 1531 metus Lwóweko miestelyje Vakarų Lenkijoje, Poznanės vaivadijoje. Jo protėviai buvo kilę iš Silezijos: tėvas vokiečių – nekilmingas miestietis Jonas Volanas, motina – lenkaitė Sofija iš bajorų Kvileckių. Gimnaitis iš motinos pusės Jeronimas Kvileckis, paskirtas karalienės Bonos turtų tvarkytoju, rekomendavo jį kunigaikščiui Mikalojui Radvilai Rudajam kaip sekretorių.

A. Volanas buvo gerai išsilavinęs: 1544–1546 metais studijavo artes liberales Frankfurto prie Oderio universitete, 1550–1553 m., M. Radvilos Rudojo sutikimu, mokėsi Karaliaučiaus universitete. Vienas iš jo mokytojų buvo žinomas lotynistas, garsaus Vitenbergo reformatoriaus bei humanisto Pilypo Melanchthono (1497-1560) žentas Jurgis Sabinas (1508-1560).

Andrius Volanas, gimęs Lenkijos teritorijoje, bet vėlesnį savo gyvenimą susiejęs su Lietuva, buvo ne tik Mikalojaus Radvilos

Rudojo, bet ir karališkuoju sekretoriumi (valdant Lietuvos Lenkijos karaliams Steponui Batorui bei Zigmantui Vazai), vėliau – ir Lietuvos vyriausiojo tribunolo deputatu. M.Radvila Rudasis 1569 m. jį siuntė vietoj savęs atstovauti Liublino seime. Su diplomatinėmis misijomis lankėsi Bendzine (1588), Rygoje (1589) ir Livonijoje (1599).

Mirė Andrius Volanas 1610 metais sausio 6 d. savo Bijutiškio dvare, Gardino sritis.

Išauklėtas liuteroniškų universitetų (Vitenbergo, Karaliaučiaus) Andrius Volanas pasuko Ženevos, Ciuricho teologų keliu. Tapo žymiausiu, produktyviausiu reformatų ideologu, rašytoju, publicistu ne tik Lietuvoje – Lenkijoje, bet ir plačiai Europoje. Jo pradėtose diskusijose dalyvaudavo žymiausi XVI a. II pusės ideologai. Rašė išimtinai lotynų kalba, kad ir kitų šalių bendraminčiai galėtų įsitraukti ir dalyvauti polemikose.

A.Volanas (viena šviesiausių XVI a. antrosios pusės asmenybių) parašė apie keturiasdešimt publicistikos, teologijos veikalų, kuriuose reiškė pažangias pažiūras į valstybę, smerkė bajorijos savivalę, siekė geresnių ir palankesnių sąlygų, teisių miestiečiams. Visą gyvenimą darė tai, kas naudinga LDK valstybei: rūpinosi jos vidaus reikalais, gynė Lietuvos valstybingumą.

Kristologiniais bei Šv. Vakarinės klausimais jis nuosekliai perėmė Jono Kalvino mokymą, dėl kurio 1570-1580-tais metais ne kartą kryžiuo teologines špagas su Lietuvon Vilniaus vyskupo Valerijono Protasevičiaus (apie 1505-1579) kvietimu atvykusiais jėzuitais. Šiame kontekste parašyti ir išspausdinti Volano poleminiai veikalai geriausiai atskleidžia specifinius reformatų užmojus.

Iš Andriaus Volano lotynų kalba užmegztos poleminės diskusijos su Lietuvoje gyvenusiais katalikais jėzuitais Vilniaus Kolegijos pamokslininku Petru Skarga (1536-1612) bei jo Italijoje gyvenančiu ordino broliu, ispanu Pranciškumi Turrianu (1504-1584) išsirutuliojo ano meto išsilavinusiai publikai geriausiai žinomi Volano veikalai:

„Giesmės“ choras, akompanuoja Birutė Šernaitė

šiandien nebeišlikusi, 1574 m. Loske išspausdinta knyga *Vera orthodoxa vetusque in ecclesia sententia de sacramento corporis et sanguinis Domini nostri* (Tikras, ortodoksiškas ir bažnyčioje senas mokymas apie mūsų Viešpaties kūno ir kraujo sakramentą), kuriai įkandin sekė 1579-aisiais taip pat Loske pasirodžiusi polemika *Defensio verae sententiae de sacramento corporis et sanguinis Domini nostri* (Tikro mokymo apie Viešpaties kūno ir kraujo sakramentą apgynimas) bei 1584-aisiais Vilniuje leistos *Libri quinque contra Scargae septem missae sacrificiique eius columnas* (Penkios knygos prieš Skargos septynis mišių bei jų aukojimo šulius). Volanas pabrėžė, kad ir toliau ketina laikytis lotynų kalbos. Tam yra svarbus pagrindas: jis nori, kad visose krikščioniško pasaulio vietose pamatyti, kokiais silpnais argumentais remiasi tiek jo oponentas, tiek ir visas jėzuitų ordinas kovoje prieš tikrąjį Kristaus mokymą.

Sakydamas, kad „visas pasaulis atpažintų jėzuitų klaidas“, jis tikriausiai turėjo galvoje Europos reformatų planuojamą bei Šveicarijoje, Bazelyje, jau pradėtą leisti prieš jėzuitus nukreiptų raštų daugiatomį rinkinį *Doctrinae Jesuiticae praecipua capita* (Jėzuitų doktrinos pagrindinės dalys). Šio rinkinio, apjungusio tiek Vakarų, tiek Vidurio, tiek Rytų Europos reformatų diskusijas, ketvirtame 1586-aisiais metais Bazelyje išleistame tome buvo perspausdinta ir Volano knyga *Defensio verae*

sententiae de sacramento corporis et sanguinis Domini nostri (Tikro mokymo apie Viešpaties kūno ir kraujo sakramentą apgynimas).

Volanas palaipsniui savo veikaluose vis dažniau rėmėsi kitų Europos šalių reformatų raštais, taip juos pristatydamas Lietuvos – Lenkijos išsilavinusiai publikai bei ją informuodamas apie europinių diskusijų stovį. Polemizuodamas prieš Turrianį jis, pavyzdžiui, teologiškai rungėsi su tuo pačiu priešininku, kaip ir vienas iškiliausių hugenotų mąstytojų, prancūzas Antuanas de la Roche Chandieu (1534-1591).

Volanas ne tik pats rėmėsi kitų Europos šalių reformatų teologų veikalais, bet ir stengėsi juos įtraukti į Lietuvoje – Lenkijoje verdančias polemikas prieš jėzuitus. 1589 metais Volanas kreipėsi į Heidelbergo universiteto teologijos profesorių Danielį Tossaną (1541-1602) prašydamas, kad šis raštiškai reaguotų į Poznanės jėzuito Artūro Fauntėjaus *Eucharistines tezes* bei 1589-aisiais pasirodžiusią knygelę apie šventųjų garbinimą. Heidelbergo profesorius mielai sutiko ir parašė *Disputationes duae* (Du disputai). Visų šių Volano pastangų tikslas buvo koordinuoti Lietuvos – Lenkijos bei užsienio reformatų atsaką jėzuitams.

Volanas dar 1579-aisiais metais polemizuodamas prieš Petrą Skargą pabrėžė, kad vienas svarbiausių reformatų išpažinimo raštų, *Confessio helvetica posterior* (Antrasis šveicariškas tikėjimo išpažinimas), parašytas Ciuricho teologo Hein-

*Libri quinque contra Scargae...
(Penkios knygos prieš Skargos...)*

richo Bullingerio (1504-1575), yra priimtas daugelyje aplinkinių šalių, kad reformatai nuosekliai visoje Europoje gina tai, ką jie laiko neginčijama tiesa. Tai skatino formuoti bendrą visiems teologinį identitetą, atsiriboti ne tik nuo Romos katalikų, bet ir Liuteronų Bažnyčios.

Volano darbų tikslas buvo parodyti susiformavusį LDK reformatų Bažnyčios požiūrį į svarbiausius teologinius teiginius ir kad jis esminiai nesiskiria nuo skirtingose Europos vietose parašytų tikėjimo dokumentų.

Pabaigai dr.K.Daugirdas pacitavo A.Volaną: „Skirtingų asmenų skirtingu laiku Anglijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Šveicarijoje, Škotijoje bei vokiškose žemėse parašyti tikėjimo išpažinimai esminiais tikėjimo klausimais tokie vieningi, kad jie iš niekur kitur, kaip tik iš vienos Dvasios gali būti kilę...“

Apibendrinamas savo pranešimą „Europinė reformatų identiteto dimensija A. Volano veikaluose“ dr. K. Daugirdas pabrėžė, kad Volanas buvo žymiausias XVI a. II pusėje Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje veikęs mąstytojas, politiškai identifikavęsis su savo naująja Tėvyne, bet tuo pačiu metu jis buvo ir asmuo su europiniu akiračiu bei europiniu minties horizontu.

D.Gudliauskienė

Jono ir Martyno Yčų pagerbimas Biržuose

Lapkričio 12 d., penktadienį, Biržuose buvo iškilmingai paminėti Lietuvos Respublikos 1918-1940 metų valstybės, visuomenės veikėjai, Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios kuratoriai Martynas Yčas (1885 – 1941) ir Jonas Yčas (1880 – 1931).

Yčų gimtinėje Šimpeliškių kaime buvo atidengtas ir pašventintas paminklinis žymuo – stogastulpis su atminimo lenta įzymiesiems biržiečiams, Bažnyčios ir valstybės veikėjams Jonui ir Martynui Yčams. Stogastulpis pastatytas netoli buvusios sodybos vietos, prie senosios ulytėlės, vedančios į Šimpeliškių kaimą.

Simbolišką žymenį sukūrė architektas Albinas Mieliauskas, o pastatė ir aplinką sutvarkė bendrovė „Agluona“ (direktorius Aleksandras Demenis).

Prieš atvykstant į Šimpeliškius, minėjimo dalyviai stabtelėjo senosiose Kilučių reformatų kapinėse. Vicesuperintendentas kun. R.Mikalauskas malda pagerbė Jono ir Martyno senelio Jono Yčo atminimą prie žymiųjų anūkų jam pastatyto paminklo, prisiminė anksti mirusią jo žmoną, močiutę Lapienytę iš Kviriškio, kuri irgi palaidota tose pat kapinėse šalia giminių.

Jono Yčo gimimo 130 metų ir Martyno – 125 metų jubiliejinių renginių ciklas, prasidėjęs dar vasarą, buvo užbaigtas Biržų tvirtovės rūmuose Biržų krašto muziejaus „Sėla“ muziejiniuko Antano Seibučio pranešimu „Jonas ir Martynas Yčai – žmonės ir politikai“. Buvo apžvelgtas jų gyvenimo kelias, istorinės aplinkybės, giminės ištakos, nuopelnai Lietuvai, jos kultūrai, mokslui, politikai, pabrėžiant, kad visada jie prisiminė, esą reformatai, ir darė didžius darbus savo Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai.

LERB Sinodo konsistorijos prezidentas dr. Mykolas Mikalajūnas biržiečiams, prisidėjusiems prie Yčų pagerbimo, paminklinio žymens sukūrimo ir pastatymo,

Kun.R.Mikalauskas prie paminklinio stogastulpio Yčams

įteikė Jono ir Martyno Yčų knygų fondo lėšomis perspausdintą 1931 m. išleistą J. Yčo knygą „Biržai: Tvirtovė, miestas ir kunigaikštystė. Istorijos eskizas“ bei 2009 m. Martyno Yčo jnr. knygą apie tėvą „Iš Agaro krašto. 1885 – 1941“.

Pamąstymais apie brolius Yčus, jų nuopelnus Lietuvai, pagerbimo formas, apie jiems skirtą konferenciją Vilniaus universitete pasidalijo Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininko pavaduotojas Donatas Balčiauskas.

Renginį papuošė moterų iš Meškuičių (Šiaulių r.) trio, kurios gražiais balsais švelniai padainavo keletą liaudies ir klasikos kūrinių. Biržų bibliotekos, kurios salėje vyko Yčų paminėjimas, darbuotojos pavaišino susirinkusiuosius arbata ir kepiniais.

D.Gudliauskienė

Klaipėdos universiteto Teologijos katedra

Oficialiai Klaipėdos universitetas (KU) įsteigtas 1991 metų sausio 1 dieną Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos (Steigiamojo Seimo) nutarimu, tačiau universiteto pradžia laikoma kita data - 1990 metų spalio 5 diena, kuomet Aukščiausiajai Tarybai buvo pristatytas nutarimo „Dėl Klaipėdos universiteto“ projektas. Todėl šiais metais spalio 5 dieną Klaipėdos universitetas šventė 20 metų jubiliejų. Universiteto pirmuoju rektoriumi buvo prof. Donatas Švitra, dabar nuo 2002 m. - prof. habil. dr. Vladas Žulkus, Senato pirmininkė nuo 2007 m. – prof. dr. Daiva Kšanienė.

Klaipėdos universitetas įsikūręs buvusiam kariniame miestelyje. Iš pradžių patalpų universitetui mieste net nebuvo numatyta, studentams nebuvo auditorijų, net rektoratas neturėjo patalpų. Rektoriumi paskirtas prof. Donatas Švitra prisimena, kaip prašė tuometinio Ministro pirmininko Adolfo Šleževičiaus, kad jiems atiduotų kareivines, kurios jau buvo perduotos Krašto apsaugos ministerijai. Taip pamažu ir atsirado Klaipėdos universiteto miestelis, kurio 23,6 ha teritorijoje yra 6 neogotikos stiliaus pastatai – architektūros paminklai. Šiuose 1904-1907 m. statytuose dviejų keturių aukštų raudonų plytų pastatuose XX. a. pirmoje pusėje buvo du gyvenamieji korpusai kareiviams, koplyčia-valgykla-klubas, štabas ir daboklė, karininkų gyvenamasis korpusas ir ekipuotės sandėlis. Kareivinėse skirtingu laiku buvo įsikūrusios vokiečių, prancūzų, lietuvių ir rusų kariuomenės.

1993 m. Klaipėdos universitetui buvo perduotas karinis miestelis su pastatais, 1994 m. atlikti šių pastatų istoriniai tyrimai. Istorinis pastatų kompleksas beveik šimtmetį naudotas kariuomenės tikslams buvo pritaikytas mokslui ir studijoms.

Universitete yra septyni fakultetai, tarp jų – Humanitarinių mokslų fakultetas, kurį sudaro devynios katedros bei septyni mokslo centrai. Humanitarinių mokslų fakultete 1992 m. įsteigtas Evangeliškosios teologijos centras. Jo pagrindu 1994 m. KU Senato sprendimu buvo sukurta Teologijos katedra - vienintelė mokslo įstaiga Lietuvoje rengianti evangelikų

Bažnyčių (liuteronų ir reformatų) teologijos specialistus.

■ Evangeliškosios teologijos centras pastatų restauracijai lėšas savarankiškai išsirūpino iš užsienio partnerių. Darbus finansavo: Vokietijos Evangelikų Bažnyčia (EKD), Pasaulinė liuteronų federacija (LWB), Martyno Liuterio sąjunga (MLB), Gustavo Adolfo fondas (GAW). Pastate įrengta ekumeninė Evangelijos koplyčia, kurios įrengimo darbus, be jau minėtų rėmėjų, finansavo JAV gyvenęs Mažosios Lietuvos išėivijos patriarchas Kurtas Vėlius ir Klaipėdos verslininkas dr. Antanas Bosas. Koplyčioje kiekvieną trečią dieną 17 val. vyksta studentiškos pamaldos.

Teologija nuo universitetų įkūrimo Europoje laikų buvo suprantama kaip mokslas apie Dievą. Šiuolaikinis teologijos mokslas remiasi įžvalga, kad religinė kalba apie Dievą tuo pačiu yra kalba apie žmogų. Todėl, moksliskai kalbant, teologija nagrinėja žmogaus saviemonės paslaptį ir jos istoriją arba tiesiog mūsų kultūrinę atmintį bei vertybinius jos pamatus.

Lietuvoje galima studijuoti katalikišką arba/ir evangelišką (protestantišką) teologijas, kurios, turėdamos bendrus pamatus, savo

pateikimu ir tikslais skiriasi: evangeliškoji teologija nepretenduoja į galutinę ir vienintelę Dievo tiesą, bet kritiškai analizuoja religiją ir aiškina jos reikšmę žmogui.

Čia studijuojant suteikiamas platus humanitarinis išsilavinimas: senosios kalbos ir kultūros, filologinės tekstų analizės, filosofija ir istorija, psichologija ir sociologija, religijotyra ir modernioji teologija – visa tai yra KU Teologijos katedros studijų programos dalis.

Teologijos katedros vedėjas – LERB kuratorius, humanitarinių mokslų dr. Arūnas Baublys dėsto Bažnyčios istoriją, religijotyra, mokslinio darbo metodiką ir metodologiją, Lietuvos reformacijos istoriją. Liuteronai: dr. Tomas Kiauka - įvadą į teologiją, tvėrimo teologiją, kristologiją, eklesiologiją, antropologiją; kun. Remigijus Šemeklis - Senąjį Testamentą, hebrajų kalbą; LELB vyskupas kun. Mindaugas Sabutis - homiletiką, sielovadą.

Spausdiname Klaipėdos universiteto Teologijos katedros studentų ir absolventų atsiminimus, pamąstymus apie evangeliškosios teologijos studijas (Perspausdinta iš internetinės svetainės www.ku.lt/hmf/teologija/etc)

Tai buvo pirma mano aukštoji mokykla

Klaipėdos universiteto Evangeliškosios teologijos centro absolvento ERVINO KORŠUNOVO prisiminimai

Evangeliškosios teologijos centras mano gyvenime suvaidino nemenką vaidmenį. Apskritai, tai buvo pirma mano aukštoji mokykla: joje buvo ką studijuoti, o už jos (o kartais ir joje) buvo kaip studentaut.

Tiesa, abu šie dalykai ne visada vykdavo sklandžiai, būta permainingų savaitių ir metų, kai didelį akademinį susidomėjimą užgoždavo nemažesnės aistros, na ir, taip sakant, atvirkiščiai.

Žodžiu, ketveri metai Klaipėdoje man buvo tikra gyvenimo mokykla su savo nuopuoliais ir pakylimais.

Kadangi buvau iš Vilniaus, tai uostamiesty dažnai jaučiausi ankštai, ne visada tenkino provincialoka aplinka. Galbūt tai buvo ir visa apimantis laikmečio bruožas, nevisavertiškumo kompleksas. Praėjus dešimtmečiui daug palankiau vertinu savo kursiokus, kambariokus, kolegas...

Tikrai dėkingas esu centro vedėjui prof. Helmutui Arnašui, be kurio nebūtų nei manęs, nei centro, nei tikros akademinės dvasios. Jis mums (tikiuosi ne tik man taip pasirodė) teologiją pristatė kaip įdomų, įvairiapusį, netgi linksmą mokslą. Po savo plačiais sparnais buvo priglaudęs skirtingų konfesijų ir charakterių žmones,

sugebėjo kartu išlaikyti ambicingus mokslinius asistentus.

Didžiausias nuopelnas, matyt, buvo tas, kad jis sugebėjo pritraukti labai įdomių specialistų iš užsienio, ypač raštingi buvo vokiečiai.

Tie žmonės paliko neišdildomą įspūdį dėka savo mokėjimo komunikuoti su studentais, savo erudicijos bei nuosaikaus būdo (nedemonstratyvaus pamaldumo). Tos savybės buvo gan retas derinys mūsų akademinėje terpėje, apskritai mūsų švietimo sistemoje. Jie tikra ta žodžio prasme aukodavosi dėl mūsų, jau nekalbant apie stebėtiną dovanas ir šiltus žodžius. Galbūt jie paskatino mane geriau pramokti vokiečių kalbą ir važiuoti užsienin krimsti didžiosios teologijos.

Taigi Klaipėdos mokykla man buvo tas tramplynas į platesnius pasaulio vandenis, bet taipgi į nemažiau platų užutekį, kuris telkšo mūsų sielose.

Aš manau, kad tikroji teologija prasideda nuo asmeninės sielos atradimo. Tu pamatai savo viršukalnes ir prarajas, savo viltį ir beviltiškumą – tada labai svarbus psichologinis palaikymas, supratimas, šypsena, atleidimas.

Dėkui Dievui, buvo žmonės, kurie mane lydėjo per tuos nelenigus jaunystės metus. Jiems esu nuoširdžiai dėkingas.

Taip pat maldose prašau atleidimo, kad pats galbūt netapau tokiu ramsčiu savo kolegoms, ypač tiems, kuriems nepavyko išlaikyti gyvenimo egzamino...

Vilniaus universiteto
doktorantas
Ervinas Koršunovas

Esu dėkingas ir britų ateistams!

IVALDO TAMARIŪNO, Klaipėdos universiteto Teologijos katedros studento, LERB lektoriaus, pamąstymai, kodėl ėmė studijuoti teologiją

Neseniai britų ateistai išmargino dviaukščius Londono autobusus šūkiais „Dievo tikriausiai nėra! Liaukitės rūpintis ir džiauokitės gyvenimu“... Skamba jaunatviškai ir su polėkiu! Gyvenant tokio šūkio ritmu, tikėtina, nerūpestingai džiuogauti ir šėlioti pavyks gerokai ilgiau nei apsėstam graužaties ar atsakomybės už save ir kitus.

Tačiau tas nelemtas „tikriausiai“!.. Jei kas nors įrėmęs žaislinį revolverį į smilkinį pareikalautų vienu žodžiu pagrįsti mano posūkį į teologiją (juk daugiau kaip du dešimtmečius atpyliau žurnalistikos mugėje!), jis – be abejonės! – būtų „tikriausiai“. Ačiū smagiems Ūknotojo Albiono bedieviams (?) – už iš esmės dorą, nors ir lengvai sidru bei alumi dvelkiančią abejonę, kuri verta penkerių metų studijų (ir dar keturgubai tiek po)!

Vis dėlto, nederėtų apsigauti! Ieškoti Dievo čia, Klaipėdos universiteto evangeliškosios teologijos katedroje, neverta, – verčiau tai daryti Bažnyčioje. Hmm, Jūs norite atsakymų? Taip pat teks nusivilti – čia mokoma kelti klausimus. Ir išvis, – čia nemokoma, o diskutuojama. Norintys mokytis turėtų rinktis laivų statybos kursą...

Teologija... Magiški hebrajų rašmenys (kur kiekviena raidė – tarsi mažas, grakštus grafikos darbelis) vedžioja po slapčiausius įkvėptųjų rašytojų sąmonės užkaborius... Senovės Bažnyčios istorija atskleidžia krikščionybės kūrimo paslaptis, klystkelius ir atradimus... Religija užsimena apie vietas, kur galima rasti šventybę, o radus atpažinti... Filosofija padjudina žvaigždes danguje ir įspiria moralės dėsniumi manyje... Ech! Čia, neakivaizdinėse studijose, Platonas, Mozė, Jėzus ir Mahometas diskutuoja su žurnalistais, pavažinėtu mašinų pardavėjais, užsienio kapitalo įmonių vadybininkais, mokytojais ir būsimais kunigais!..

Katedros skelbimų lentoje draugiškai segi dvi skirtingos žinutės: „Išsinuomosi kambarį, esu tvarkingas ir pareigingas.

Nerūkai! Tadas“ ir „Niekas negimsta su tokiais troškimais, kurių neįmanoma patenkinti. Kūdikis jaučia alkį – tam yra maistas, kad jį numalšintų. Ančiukas nori plaukti – štai vanduo. Žmonės jaučia lytinį potraukį – ką gi, yra toks dalykas kaip seksas. Jei jaučiu troškimą, kurio negali patenkinti jokia šio pasaulio patirtis, labiausiai tikėtina, kad esu sukurtas kitam pasauliui. C.S. Lewis“

Visam tam reikia laiko. Kaip mėgsta kartoti mano žmona, net ir suvarius devynias nėščias moteris į vieną palatą, vaikas negims per mėnesį... Laikas šiose studijose teka labai keistai – kartais rieda kaip Puntukas nuo Trijų kryžių kalno, kartais slenka kaip senas garlaisis Nerimi aukštyne... Man dažniau antraip – dėl to ir dėkoju žmonai už kartotinę tiesą, pateisinančią mano neskubrą, ramų norą

pasigilinti!

Esu dėkingas ir britų ateistams! Be jų autobusinės akcijos vargu ar galėčiau trumpai suformuluoti, kodėl aš čia! O dabar prašom – aš čia dėl „tikriausiai“! Ir, tikėtina, nurimsiu tik tada, kai galėsiu sau – t.y. padėjęs ranką ant vidinės Biblijos! – prisiekti: Dievas tikriausiai yra! Rūpinkimės vieni kitais ir džiaukimės gyvenimu!

Beje, žinau, kad po mokslų galėsiu sutvirtėjusiais krumpliais vienodai garsiai belsti ir į „Lietuvos geležinkelių“, ir į komercinio banko, ir į vyskupijos duris, – į kiekvieną kontorą, įstaigą, firmą, kurios bosui rūpi personalo klausimai... arba „balsuodamas“ nusidanginti užu sienos, – alaus pasiurbti, dar pastudijuoti, etc!..

Lektorius Evaldas Tamariūnas

Teologija, ypač evangeliškoji, ko gero yra vienas iš praktiškiausių mokslų

LERB gen. superintendentas kun. TOMAS ŠERNAS

Smagu prisiminti studijas ir pažvelgti į jas iš tam tikro laiko atstumo (oho, jau dešimtmečio!), pagalvoti apie evangeliškosios teologijos studijų reikalus ir ateitį.

Įprasta, kad žmonės savęs ir kitų dažniausiai klausia to paties: ką man duos teologijos studijos, kur po to galima „save padėti“? Šiuo požiūriu, evangeliškosios teologijos studijos Lietuvoje yra savaiminis fenomenas, – jos gali duoti tiek, kiek sugebėsi priimti.

Kas nors, tiesa, gali prieštauti, kad ir kitos studijos duoda tiek pat, tad skubu pridėti svarų papildymą: jei su teologija pavyks žengti koja kojon ir priimti kitokią pasaulėvaizdį, kitaip pažvelgti į istoriją, iš naujo susidėlioti prioritetus, susiburti naują žmonių ratą, – išties, gausi labai daug!

Gal nuskambės šiek tiek pretenzingai, bet surizikuosiu – nežinau kaip kitiems, bet šios studijos apvertė mano gyvenimą.

Paprastai, kai kalbama apie

gyvenimo pervartą, žmonės įsivaizduoja stebuklingas meditacijas, paslaptingas kulto žinias ir kažką panašaus į Hario Poterio burtų mokyklą. Iš tikrųjų teologinės studijos yra labai praktiškas užsiėmimas realiame gyvenime, suteikiantis gan platų, įvairiapusį išsilavinimą.

Taip pat derėtų suvokti, kad teologija yra klasikinis, seniausias mokslo siekimo būdas Europoje, prie kurio glaudėsi ir visi kiti mokslai, pvz. matematika, filosofija, kalbos, medicina. Teologijos studijos net tik praplečia bei pagilina žinias, bet ir atveria naujas pasaulėjautos galimybes.

„Kas iš tos pasaulėjautos?“, – kas nors gali visai pagrįstai paklausti. Atsakysiu: tai leidžia giliau suvokti įvykius ir padeda tinkamai elgtis. Puikus pavyzdys yra žydų tauta! Ji esminę vaikų lavinimo ir tiesiog buvimo žmogumi pagrindus tradiciškai laiko maždaug tai, ką mes vadiname teologiniu išsilavinimu.

Ant teologinio pamato stovinti pasaulėjauta sudaro tiek žmogaus, tiek bendrijos gyvenimiškų vertybių „stuburą“. Neatsitiktinai žydai visame pasaulyje pirmąją pagal daugybę pozityvių parametru: išsilavinimą, verslą, mokslą, politiką, įvairias meno sritis.

Teologija, ypač evangeliškoji, ko gero yra vienas iš praktiškiausių mokslų. Nes kalba čia nuolat sukasi apie visą žmogų – su jo dąsa, minties skrydžiu ir fiziniu ribotumu; visomis žmonijos žiniomis, viltimis, pretenzijomis ir net mirtimi.

Koks yra praktinis teologijos studijų pritaikymas šiandienos realybėje?

Man, pirmiausia, suteikia reikiamų žinių tarnauti ir dirbti evangelikų bažnyčių struktūrose (dvasiniame darbe, socialiniuose centruose, senelių prieglaudose, vaikų globos namuose etc).

Kitam evangeliškosios teologijos bakalaurui suteikia galimybę tęsti įvairias (nebūtinai teologijos!) magistrines studijas Lietuvoje bei užsienyje ir įsigyti dar vieną specialybę ar specializaciją.

Nenoriu nutylėti ir to, ko man trūko evangeliškosios teologijos studijose (arba – galbūt, ko nemokėjau pasiimti?). Šios studijos yra orientuotos į klasikinį universitetinį – akademinį lygį, dėstomi dalykai (kalbos, filosofija, pedagogika ir t.t.) orientuoti į Švento Rašto tyrinėjimą, istoriją bei egzegzę. Be abejo, tai esminiai teologijos pagrindai, tačiau tarnaujant bažnyčioje dažnai prireikia ir kitų dalykų: žinių, padedančių burti bendruomenę, vykdant misijos veiklą ir pan.

Todėl greta klasikinės teologijos disciplinų derėtų pamąstyti apie būtinybę mokyti ir praktinių dalykų, pvz., biblinis – krikščioniškas požiūris į šeimą, seksą, vaikų auklėjimą ir t.t.

Šie klausimai tampa itin aštrūs šiandien Lietuvos visuomenėje. Norėtusi, kad teologija nebūtų vien tramplinas į kitas studijas ir reikštų ne vien pasaulėžiūros praturtinimą, bet ir studijų metu įgytą sugebėjimą padėti tiek atskiram žmogui, tiek ir bendruomenei.

Kun. Tomas Šernas

Žalgirio mūšiui – 600

Prieš lapkričio 7 d. pamaldas, vilniečiai reformatai senjorai apsilankė Lietuvos nacionaliniame muziejuje, apžiūrėjo Žalgirio mūšio maketą, 600-ųjų mūšio metinių proga sukurtą AB „Stumbras“ ir Lietuvos istorijos instituto moklininkų bendromis pastangomis ir padovanotą muziejui mūšio minėjimo išvakarėse – 2010 m. liepos 14 d.

Ekskursijos vadovė Nemira išsamiai papasakojo apie istorines aplinkybes, nulėmusias mūšio būtinybę Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos Karalystės egzistavimui. Žalgirio mūšio pergalė, pasiekta sutelktomis abiejų valstybių pastangomis, atvėrė taikaus ir klestinčio gyvenimo perspektyvą karų išvargintai ir ką tik krikštą priėmusiai Lietuvai: buvo atgauta Žemaitija ir lietuvių tauta galėjo susivienyti bendro tikėjimo – krikščionybės – pagrindu. Popiežius Martynas V paskyrė Vytautą ir Jogailą savo vikarais pasaulietiniams reikalams Lietuvos ir Rusijos kraštuose. Teutonų ordino valstybei buvo suduotas ne tik karinis, bet ir ideologinis smūgis. Dar po šimto su trupučiu metų paskutinis Didysis ordino magistras, Brandenburgo markgrafas Albrechtas perėjo į liuteronybę ir 1525 m. gavęs dė-

dės, karaliaus Žygimanto Senojo, sutikimą, Krokuvoje iškilmingai prisiekė Žygimantui, kaip Prūsų kunigaikštis. Taip buvo įkurta pasaulietinė Prūsijos kunigaikštystė, turėjusi daug įtakos evangeliško tikėjimo plitimui Lietuvoje. Prūsijos valstybės sostinėje Karaliaučiuje įkurtame universitete mokėsi ir dirbo Lietuvos šviesuoliai, buvo atspausdinta Martyno Mažvydo parengta pirmoji lietuviška knyga.

Žalgirio mūšio maketo dydis įspūdingas – 20 kv. metrų, mūšio scenose – beveik 1100 figūrėlių. Maketo reljefas atkurtas pagal tikrą Žalgirio mūšio vietos aukštumą, „pastatyti“ kaimeliai, pavaizduotas ežerėlis ir upokšniai, „pasodinta“ beveik 400 medžių. Makete atkurtas tas mūšio momentas, kai įvyko persilaužymas: Vytauto vadovaujami lietuvių ir totorių pulkai grįžta į pagrindinį mūšio lauką, lenkai ir jų sąjungininkai supa dešinįjį kryžiuočių sparną, Jogaila meta į mūšį rezerves pajėgas.

Ekskursijoje dalyvavo ne tik senjorai, bet ir jaunesnės bei jauniausios kartos atstovai, kuriems tai bus ne tik istorijos, bet ir patriotizmo pamoka.

D.Gudliauskienė

Prisimenant Didžiojo maro aukas

Tokiu ir panašiais pavadinimais pasirodė straipsniai Lietuvos spaudoje, internetinėse svetainėse. Mums taip pat būtų pravartu daugiau sužinoti apie XVIII a. pradžioje lietuviškų žemių gyventojus ištikusią tragediją

Jacob Jordaens 1655 m. tapytas paveikslas.
Maro malda Milane.

Šiais metais sukanka 300 metų, kai Prūsijos valstybėje 1709-1711 m. siautęs Didysis maras vien Mažojoje Lietuvoje nusinešė 160 000 žmonių gyvybių (apie 53 %), kurių absoliučią daugumą sudarė lietuviai. Maro pandemija persimetė ir į Rusijos valdomą kraštą: Šiaulių ekonomijoje ištuštėjo 58 kiemai, Jono Basanavičiaus duomenimis – išmirė visi Ožkabalių kaimo gyventojai, 1710 m. Vilniuje mirė 33 700 gyventojų (žr. TLE).

Epidemijos kildavo ne tik dėl nešvaros, antisanitarinių sąlygų, bet daugiau tai buvo karo ir jį lydinčio bado padarinys. Žmonės valgė visa, kas buvo įmanoma sukramtyti: šunis, kates, žiurkes, peles, kitus gyvūnus. Maro bakterija (Yersinia pestis) plinta per blusas, kurias nešioja užsikrėtusios juodosios ir rudosios žiurkės. Žmonės susirgirdavo maru per blusų įkandimus ar valgydami užsikrėtusius gyvūnus.

Paskutinė maro, vadinamo Didžiuoju, pandemija prasidėjo po karų su švedais ir apėmė didelę dalį Europos.

Amžininkai liudija, kad per dieną mirdavo net iki 600 žmonių, o po epidemijos kaimuose,

turėjusiuose apie 300 gyventojų, išgyvendavo tik vos vienas ar du žmonės.

Lietuviškai kalbančiose Prūsijos vietovėse tušti liko 8,5 tūkst. ūkių. Siekdamas pakelti krašto gerovę Prūsijos karalius Fridrichas Vilhelmas I pakvietė ten apsigyventi žmones iš Olandijos, Šveicarijos, Prancūzijos, Austrijos. Krašte prieglobstį rado zalcburgiečiai, kurie iš tėvynės (Zalcburgo provincija, Austrija) buvo išvaryti dėl jų išpažįstamo liuteroniško tikėjimo. Jiems buvo likusios tik dvi galimybės – priimti Romos katalikų tikėjimą arba apleisti gimtąją Zalcburgo provinciją. Apsigyvenus naujakuriams, pakito Mažosios Lietuvos gyventojų tautinė sudėtis ir papročiai. Jei iki tol didžioji Mažosios Lietuvos gyventojų dalis kalbėjo lietuviškai, tai po Didžiojo maro lietuvių kalba tapo tik viena iš to regiono kalbų.

Maras nulėmė, jog vakarinės etninės lietuvių žemės suvokietėjo, rytinės – suslavėjo, dauguma miestų ir miestelių tapo žydiški. Lietuvių tauta neteko apie pusės žmonių ir atsidūrė ant išnykimo slenksčio.

Šių metų spalio 30 d. Didžiojo maro aukų atminimas buvo pagerbtas Šakių evangelikų liuteronų bažnyčioje Reformacijos šventės pamaldose, kurias laikė LELB vyskupas kun. Mindaugas Sabutis ir kiti dvasininkai. Pamaldose dalyvavo tikintieji iš visų Lietuvos evangelikų liuteronų parapijų. Didžiojo maro aukos buvo prisimintos su giesme ir malda.

Šakių bažnyčia pasirinkta neatsitiktinai. Parapijos susikūrimo pradžia siejama su 1732m., kuomet į Šakių apylinkes po Didžiojo maro atsikėlė gyventi Zalcburgo tremtiniai, dėl tikėjimo turėję palikti gimtąją Austriją. 1805 m. pastatyta pirmoji nedidelė, o 1842 m. dabar stovinti mūrinė erdvi bažnyčia. Pamaldos iš pradžių laikytos vokiškai, o Nepriklausomos Lietuvos laikais kunigas turėjo mokėti ir lietuviškai. Čia ilgą laiką dirbo LELB superintendantas kun. Henrikas D.Sroka (1858-1941), gerai mokėjęs lietuviškai ir 1919-1921 m. vadovavęs Laikinajai Lietuvos liuteronų Bažnyčios konsistorijai.

Išėję Amžinybėn

Gydytoją Audronę Viederytę Opalnikovą palydėjus... 1948 06 16 – 2010 10 19

„Kiekvienas kūnas yra žolė, visas jo grožis yra lyg lauko gėlės žiedas. Žolė nudžiūsta, gėlė nuvyta, kai tik Viešpats pasiūnčia joms vėją.../ Iz 40,6 /

Spalio 19 d. mirė, trumpai te-sirgusi, buvusi Vilniaus reformatų parapijos narė Audronė Viederytė Opalnikovaitė.

Gimė 1948 m. birželio 16 d. Biržuose. Tėvas – Povilas Viederytis ir motina – Otilija Stuinaitė, tarpukario evangelikų reformatų jaunimo draugijos „Radvila“ Valdybos narė, gilių reformatiškų šaknų.

Audronė buvo jauniausia dar-nioje, draugiškoje keturių vaikų šeimoje: be Jos dar augo vyresnė sesuo ir du broliai.

1966 m. baigė, dabar Ažuolyno, vidurinę mokyklą. Labai norėjo būti gydytoja. Bet noro ir gerų pažymių neužteko... Antrą kartą bandant įstoti į Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą, kaip sportininkei krepšininkei pasiūlė, išlaikius papildomai rusų kalbos egzaminą, važiuoti mokytis į Tartu universitetą, kuris vienintelis Pabaltijyje ruošė sporto medicinos specialistus.

Mokytis buvo nelengva, reikėjo biržietei, neturėjusiai progos bendrauti rusų kalba, klausyti estų dėstytojų rusiškai skaitomų paskaitų, nebuvo vadovėlių...

Gyveno toli nuo tėvų namų, blogai įrengtuose bendrabučiuose, bet jaunystė ir ryžtas pasiekti užsi-brėžtą tikslą nugalėjo viską.

Baigusi Tartu universiteto Me-dicinos fakulteto sporto skyrių, buvo paskirta dirbti gydytoja į Vilniaus sporto dispenserių, vėliau reorganizuotą į Vilniaus sporto medicinos centrą, rūpinosi sportininkų sveikatos priežiūra, profi-laktiniu gydymu.

Audronė tapo aukštos kvali-fikacijos, sportininkų gerbiama gydytoja, padėjo jiems siekti aukš-tų sportinių rezultatų, lydėdavo kelionėse į varžybas.

Paskutinė svarbi kelionė buvo į Pekino olimpinės žaidynes Kinijoje.

Audronė Estijoje susipažino ir sukūrė šeimą su Tartu Žemės ūkio akademijoje studijavusiu Vladimiru Opalnikovu, užaugino dukrą Eglę ir sūnų Arną, anūkų nesulaukė...

Atsisveikinant su Audrone, Sporto medicinos centro direk-torius, taip pat Tartu universiteto absolventas, gydytojas Edmundas Švedas pabrėžė Jos begalinį darbš-tumą, reiklumą sau ir kitiems, at-kaklumą siekiant tikslo, norą viską padaryti puikiai, be priekaištų.

O mūsų, draugų ir draugių, atmintyje Audronė visada išliks spinduliuojanti energija, žaisminga, linksma, pasitempusi, žavi, jaunatviška...

**Biržų pirmos vidurinės
mokyklos (Atžalyno)
bendramoksliai**

**Lapkričio 21 d.
paskutinis
Bažnytinių metų –
Amžinybės sekmadienis,
mirusiųjų minėjimo diena**

PRIE KRYŽIAUS

Jaunas
pro šalį
praėjo.

Senas
prie kryžiaus
stovėjo:

Prie amžinybės
stebuklo –
gyvenimo žemėje
pjūklo.

Alfredas Naktinis

Tikra ekumenija

Krikščionių bendrijos „Tikėjimo žodis“ vyr. pastoriaus Giedriaus Saulyčio iniciatyva Airijos sostinėje Dubline ėmė burtis evangeliška lietuvių bendruomenė. Pirmas susirinkimas įvyko spalio 3 dieną Grace Bible Fellowship bažnyčioje. Spausdiname pirmuosius įspūdžius.

2010 m. spalio 14 d. sekmadienį Dublino centre dvejose bažnyčiose, kurias skiria mažiau nei penkios minutės kelio, tuo pačiu metu vyksta pamaldos lietuvių kalba – evangeliškos ir katalikiškos. Pastarosios maždaug penketa metų, na o mūsų (Tikėjimo Žodžio bažnyčios – „V.r.ž.“ past.) – tik antra savaitė.

Jau vien fizinis artumas įpareigoja susitikti su lietuvių parapijos ganytoju, nekalbant jau apie Kristaus įsakymą mylėti brolius bei Pauliaus raginimą taikos ryšiais saugoti Dvasios vienybę.

Paskambinęs kunigui Egidijui, paaiškinu, kad norėčiau susitikti, pasikalbėti pastoraciniais klausimais taip pat papasakoti apie naujos evangeliškos bažnyčios gimimą.

<...> Su Egidijumi matomės pirmą kartą, tačiau tiek abiejų gyvenimo patirtis už Lietuvos ribų, tiek jo, tiek mano, ganytojiškas rūpestis, tikėjimas Kristumi bei panaši patirtis, gyvenant ir studijuojant ne vienerius metus svetur, suartina taip, kad, rodos, esame pažįstami jau daugelį metų. „Tu jau dvidešimt metų Kristaus raštinėje,“ - netikėtai suformuluoja jis. „O kiek tu?“, - klausiu. „Penkiolika.“

Kai sueis dvidešimt penkeri, nusipirksiu žiedą ir išdidžiai nešiosiu“, - svarsto jis. „Atvažiavau apaštalausti, bet ne prozelitauti“, - aiškinu savo atvykimo tikslą. Nevoksime avių iš kito gardo, neapkalbėsime jame triūsiančio Viešpaties piemens. Dievas yra liudytojas. Tepadedu Jis mums siekti Kristaus vertos tikėjimo vienybės.

Viešpats netrunka patvirtinti, jog jam patinka toks apsisprendi-

mas. Jau mums einant gatve, pro šalį su dviračiu važiuojantį aukštaūgį jaunuolį kunigas užkalbina evangeline fraze - „va, tikras lietuvis“. Anas sustoja, pasisveikina ir pasakoja, kad netrukus jau grįš į Lietuvą, po to į Ukrainą, gal kada vėl į Dubliną sugrįš.

Kunigas, rodydamas į mane, jo klausia, „ar pažįsti šitą?“ ir, nutaisęs rimtą miną, pristato: „Čia vyskupas iš Lietuvos...“ <..>

Žiūrėdamas į mus, du ganytojus, šiltą spalio vakarą mindžiuojančius Dublino šaligatviu, atlapaširdiškai taria: „Taip malonu jus kartu matyti - štai čia tikra ekumenija“.

„Kaip gera ir malonu, kai broliai vienybėje gyvena! Tai yra lyg brangus aliejus ant galvos, varvantis per Aaroną barzdą ant jo drabužių apykaklės.“

Tai lyg Hermono rasa, krintanti ant Siono kalnų! Tenai palaiminimą ir gyvenimą amžiną Viešpats teikia!“ - važiuodamas apypilniu dviaukščiu autobusu, kartoju psalmės žodžius, pritardamas broliui lietuviui, ne be Dievo sutiktam bevardėje Dublino gatvėje.

Vyr. pastorius
Giedrius Saulytis
Perspausdinta iš www.btz.lt

JUOKAI JUOKAI

—Mieli parapijiečiai, — kreipėsi kunigas bažnyčioje į žmones, — per kitas pamaldas norėčiau su jumis pasikalbėti apie melą. O kad jums būtų lengviau viską suprasti, parėję namo paskaitykite Evangelijos pagal Matą septynioliką skyrių.

Per kitas pamaldas kunigas klausia parapijiečių:

— Kas perskaitė septynioliką skyrių, apie kuri kalbėjau praėjusį kartą.

Beveik visi žmonės pakėlė rankas.

— Taigi, su jumis aš ir norėčiau pakalbėti apie melą, nes Evangelijoje pagal Matą nėra septyniolikto skyriaus.

* * *

Per vieną vakarėlį girtas žmogelis įkyriai lenda:

— Pašokim su manim, ponias.

— Kiek kartų jums aiškinti, kad aš nešoku!

— Nešoksit su manim?! Aš juk šio miesto meras!

— O aš — šio miesto vyskupas!

* * *

Dievas kalbasi su Adomu:

— Tau ką, šonkaulio gaila?

— Ne, bet kažkokia bloga nuojauta...

* * *

Mozė vedžiojo savo tautą po dykumą keturiasdešimt metų. Pasirodo, net Biblijos laikais vyrai vengdavo pasiklausti kelio.

* * *

Biologui gimė dvynukai. Vieną jis pakrikštijo, o kitą pokyčių palyginimui paliko nekrikštytą.

* * *

Kunigas skaito pamokslą:

— Dieve, tegul tam, kuris Tavim netiki, liežuvis nudž...

Eilinis LERB Konsistorijos posėdis

Lapkričio 13 d. Biržuose į III-ą šios kadencijos posėdį rinkosi Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorija. Svarstyti šie pagrindiniai darbotvarkės klausimai:

Antroji helvetinė konfesija (1566 m.) – Lietuvos, ir pasaulio evangelikų reformatų vienas iš pagrindinių išpažinimo raštų – jau išversta į lietuvių kalbą. Tolimesniems darbams – įvado rašymui, finansų paieškai Konsistorija sudarė redakcinę komisiją: pirmininkas krt. dr. Mykolas Mikalajūnas, nariai: kun. dr. Kęstutis Daugirdas, kun. Rimas Mikalauskas,

krt. dr. Arūnas Baublys, Lahayne Holger.

Pasidžiaugta, kad Vilniuje jau įrengta gen. superintendente būveinė. Konsistorija priėmė struktūrinį sprendimą, jog senjorato raštinę sudarys du skyriai: Vilniaus ir Biržų. Archyvas bus kaupiamas Biržų skyriuje. Kun. R. Mikalauskas akcentavo, kad reformatų Bažnyčia visada garsėjo gausiu Sinodo archyvu. Archyvas jau kaupiamas, todėl būtina galvoti apie patalpas, specialistus, kurie galėtų tobulintis Varšuvoje Lenkijos ev. reformatų Sinodo archyve.

Apžvelgti informaciniai klausimai:

- gautas Vilniaus miesto savivaldybės administracijos komunalinio ūkio departamento raštas dėl sklypo skyrimo Vilniaus evangelikams reformatams Liepynės kapinėse, esančiose Žirnių g. 28;

- 2011 m. rugsėjo 15-18 d. Lenkijoje vyks Vokietijos Lippės žemės, Lenkijos ir Lietuvos ev. reformatų Bažnyčių konsultacijos;

- 2011 m. kovo 3-5 d. Prahėje – Europos reformatų Bažnyčių vadovų suvažiavimas.

Kitas Konsistorijos posėdis vyks Biržuose 2011 m. sausio 15 d.

Info.Ref.lt

Raštinę jau turime!

Paskutinįjį spalio šeštadienį, kai dauguma žmonių skubėjo lankyti artimųjų kapus, dalis Vilniaus parapijiečių rado laiko atsiliiepti į kvietimą talkai, t.y. į baigiamuosius Raštinės patalpų įrengimo darbus Kęstučio g., Žvėryne.

Kadangi vidaus ir išorės darbai jau beveik pabaigti, kukliose, bet naujai suremontuotose Vilniaus parapijos ir gen. superintendente raštinės patalpose, parapijiečiai entuziastingai rinkosi pabaigtuvėms: susitvarkyti, išsiplauti ir, aišku, patenkinti smalsumo – apžiūrėti...

Iš esmės visi didieji darbai vyko sklandžiai, nors kartais trūkdavo priemonių ar įrankių, tačiau tuos „nepriteklius“ visiškai kompensavo išradingumas ir sumanumas.

Kai šeštadieninis patalpų švarinimas – valymas buvo baigtas, parapijiečiai simboliškai pasidalino ir suvalgė Gabijos Ramšaitės keptos duonos kepalėlių, pasivaišino vynuogėmis, o pokalbius prie prasmingų vaišių stalo pagyvino teologinės diskusijos apie maldą ir jos reikalingumą.

Vilniečiai ne tik atliko darbą, pasivaišino, bet, svarbiausia, vieni kitus apdovanojo nuoširdžios bendrystės jausmu.

InfoRef.lt

Sveikiname

*Klaipėdos universiteto Teologijos katedros vedėją,
LERB kuratorių, humanitarinių mokslų
DR. PROF. ARŪNĄ BAUBLĮ,
spalio 27 d. atšventusį gražų 50 metų Jubiliejų!*

Sveikiname parapijietę

*MILDĄ ŠALKAUSKAITĘ DIDŽIULIENĘ,
spalio 4 d. atšventusią 80 metų Jubiliejų.*

*Linkime sveikatos ir šviesių,
Viešpaties laiminamų ateities metų!*

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

INFORMACIJA

■ **Spalio 28 d.** Lietuvos Mokslių Akademijos Mažojoje salėje Reformacijos dienos proga buvo paminėtos XVI a. Lietuvos reformatų ideologo, rašytojo, humanisto, publicisto, Mikalojaus Radvilos Juodojo sekretoriaus Andriaus Volano 400-osios mirties metinės. Pranešimą „Europinė reformatų identiteto dimensija A. Volano veikaluose“ skaitė prof. dr. Kęstutis Daugirdas (Vokietija, Mainco universitetas). Vilniaus reformatų choras „Giesmė“, vadovaujamas choro vadovės Janinos Pamarnackienės, pateikė staigmeną: Reformacijos diena išmoko ir pagiedojo 5 dalis iš Gustavo Gunsenheimerio kantatos – choralo solo, chorui ir vargonams pagal Martyno Liuterio giesmę „Tvirčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas“, vargonų partiją pianinu paskambino Birutė Šernaitė.

■ **Lapkričio 20 d.** reformatai senjorai aplankė Lietuvos dailės

muziejaus Radvilų rūmuose parodą „Kaip tai atsitiko Didžiajame mūšyje... Žalgirio atodangos“. Ekskursijos vadovė Aušra pirmiausia papasakojo Radvilų rūmų, pastatytų Jonušo Radvilos ir XVII a. buvusių puošniausiais Vilniuje, istoriją. Senjorai po to detaliai apžiūrėjo svarbiausią parodos akcentą – 1910 metais lenkų dailininkų Zygmunto Rozvadovskio ir Tadeušo Popielio 500 metų jubiliejui nutapytą 50 kv. metrų dydžio Žalgirio mūšio paveikslą – panoramą, taip pat Didžiajame mūšyje paimtų vėliavų kopijas, kautynių relikvijas, spaudinius, knygas, dokumentus, susijusius su mūšiu.

■ **Lapkričio 21 d.** Vilniaus parapijos taryba po pamaldų posėdyje numatė tolesnes darbo gaires: pasiruošimą Kalėdų šventėms, raštinės įrengimą, jaunų mamų susitikimus, parapijiečių lankymą, sumažėjusių pajamų papildymą ir kitus finansinius – ūkinius reikalus.

Biržų evangelikų reformatų parapijos choro „SD GLORIA“ 20 choristų su vadove Jūrate Duderiene ir kun. Sigita Švambariene spalio mėnesį savaitę keliavo ir koncertavo po Švedijos Misijos Sandoros Bažnyčios parapijas. Daugeliui choristų tai buvo pirma kelionė į užsienį, jų atmintyje Švedija liks kaip šalis, kur visuomet norisi sugrįžti...

Lietuvos reformatų Bažnyčios vadovybė:

Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios
Unitas Lithuaniae
Sinodo Konsistorijos
prezidentas
krt. dr. Mykolas Mikalajūnas
mob. 8 686 24 562

Lietuvos reformatų dvasininkai:

Gen. superintendentas
kun. Tomas Šernas
gyv. Vilniuje, tel. 213 1810
mob. 8 687 56 846

Vicesuperintendentas
kun. Rimas Mikalauskas
gyv. Biržuose, mob. 8 686 66 383,

kun. Raimondas Stankevičius
gyv. Vilniuje, tel. 8 5 240 6595
mob. 8 655 43 678

kun. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose, mob. 8 681 66 661

kun. Tomas Sakas
gyv. Klaipėdoje, mob. 8 656 45 016

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
(gyv. Vokietijoje)

diak. Gitana Gasiūnaitė
gyv. Prahoje
el. p. saules_miestas@yahoo.com

lekt. Evaldas Tamariūnas
gyv. Vilniuje, mob. 8 682 12 375

Parapijos vadovybės telefonai:

Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva 236 3224 d.,
mob. 8 673 04 537,

pavduotoja Danguolė Juršienė
219 1109 d., 241 6981 n.,
mob. 8 612 20 402

Seniūnės:

Dalija Gudliauskienė
242 9118, mob. 8 685 74 951,

Donata Indriūnaitė
mob. 8 673 84 929

Olga Tamulėnaitė
277 0314, mob. 8 626 50 879

Laiškus redakcijai galite rašyti

Laisvės pr. 55-10 LT-07190, Vilnius
Dalijai Gudliauskienei
El. paštas: dalija@mail.lt,
Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskietytė
Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

